

Сучасні підходи та дієві інструменти популяризації освітніх і психологічних досліджень

Алексєєва Світлана Володимирівна
Національна академія педагогічних наук України
ORCID <http://orcid.org/0000-0002-8132-0465>
sv-05@ukr.net

Анотація The conducted analysis allowed for the identification and classification of the most effective tools for popularizing scientific knowledge in the fields of education and psychology. All tools were divided into two main categories. The first category comprises digital tools, which include popular science online platforms, social networks for the rapid dissemination of key findings, as well as podcasts and webinars that allow for a deeper exploration of research in an accessible format. The second category is represented by personal communication tools, such as public lectures, science cafés, and participation in science festivals, which ensure direct dialogue with the audience and create an emotional connection. Based on this classification, a comprehensive approach was proposed, which involves combining various information dissemination channels. Effective popularization is impossible using only one tool; the synergy between digital reach and personal contact significantly increases the impact of the research. However, the key success factor, regardless of the chosen channel, is recognized as the adaptation of content for specific target groups. For teachers, practicing psychologists, parents, or the general public, it is necessary to create materials free of complex scientific style. Popularization should be viewed not as an additional option, but as an integral part of scientific activity. It ensures the transfer of knowledge from the academic environment into societal practice, making science open and useful. The use of systematized tools helps to overcome the communication barrier between science and society. Consequently, this promotes the democratization of knowledge, where research results become accessible to every interested party, increases trust in science through transparency and accessibility of explanations, and enables the direct practical application of research results in real life, for example, in schools, counseling centers, or in the formation of public policy.

Вступ. У сучасному інформаційному суспільстві знання з освіти та психології генеруються з неймовірною швидкістю, однак їхній вплив на реальну практику залишається обмеженим без ефективного поширення. Результати наукових педагогічних і психологічних досліджень мають ключове значення для вдосконалення освітніх та навчальних програм, розробки психологічних інтервенцій, формування державної політики та підвищення загальної обізнаності громадськості. Однак значна частина цих знань залишається в академічних журналах, зрозумілих лише вузькому колу фахівців. Актуальність даної роботи зумовлена гострою потребою у подоланні розриву між педагогічною наукою та освітньою практикою, де відбуватиметься популяризації результатів досліджень і відкриття доступу для вчителів, батьків, студентів, політиків та широкої громадськості. Слід зазначити про необхідність підвищення довіри до наукової освіти та боротьбу з міфами та псевдонаукою через представлення перевірених даних. Такий підхід сприятиме залученню фінансування, адже громадська підтримка та розуміння важливості досліджень сприяють виділенню коштів на науку в галузі педагогіки та психології.

Матеріали і методи: проаналізовано наукові публікації, звіти науково-освітніх організацій, матеріали конференцій та кейси успішної популяризації наукових знань за останні 5-7 років. Основу джерел склали міжнародні бази даних (Google Scholar,) та веб-сайти провідних установ; методи: системний аналіз (для вивчення взаємозв'язків між різними інструментами популяризації та їхньою ефективністю), порівняльний аналіз (для виявлення переваг і недоліків різних підходів до популяризації), описовий метод (для класифікації та характеристики інструментів).

Результати дослідження В умовах цифровізації та інформаційного перенасичення популяризація освітніх і психологічних досліджень набуває стратегічного значення, оскільки забезпечує доступність наукових результатів для широкої аудиторії, сприяє підвищенню рівня освіченості суспільства, якості освіти, адже існує наявний надлишок неперевірених даних і

псевдонаукових концепцій в сучасному інформаційному середовищі. Необхідно говорити про зміцнення довіри до педагогічної науки через відкриту комунікацію з суспільством, використовувати можливості практичного застосування результатів досліджень у сфері освіти, психології, управління та соціальної політики, а також формувати культуру академічної доброчесності серед учнів, студентів і педагогів.

Ми проаналізували наукові публікації, звіти науково-освітніх організацій, матеріали конференцій та кейси успішної популяризації наукових знань за останні 5-7 років і встановили низку дієвих інструментів популяризації освітніх і психологічних досліджень, які можна умовно поділити на три категорії: цифрові та медійні інструменти, особисті комунікації та громадська діяльність, адаптація контенту для цільових груп.

Цифрові та медійні інструменти включають академічні блоги та науково-популярні платформи, що дає змогу дослідникам публікувати статті, засновані на власних дослідженнях, але у доступному для широкої аудиторії стилі. Такі статті часто перепубліковуються ЗМІ. Важливе місце займають соціальні мережі (LinkedIn, Instagram, Facebook), які ефективні для швидкого поширення ключових висновків, інфографіки, коротких відео-пояснень. Наступними є подкасти та вебінари як формат, що набуває популярності, оскільки уможливорює особисто розповісти про дослідження, відповісти на запитання аудиторії та обговорити його значення з колегами. Особливістю цієї категорії інструментів популяризації освітніх і психологічних досліджень є інфографіка та візуалізація даних, що робить складні дані та концепції зрозумілими. Це відбувається завдяки графікам, діаграмам та схемам.

Зокрема, подкасти та вебінари можна віднести і до другої категорії інструментів популяризації освітніх і психологічних досліджень і це *особисті комунікації та громадська діяльність*. Насамперед, мова йде про публічні лекції в так званому «науковому кафе», що забезпечує прямий контакт з аудиторією в неформальній обстановці. Заслужує на увагу і участь у фестивалях науки, де представляються результати власних досліджень широкій публіці, включаючи школярів та студентів, через інтерактивні експерименти та презентації. Важливою є і співпраця зі ЗМІ, зокрема, написання прес-релізів, надання коментарів журналістам для статей на актуальні теми.

До третьої категорії інструментів популяризації освітніх і психологічних досліджень відноситься *адаптація контенту для цільових груп*, а саме: створення коротких резюме для практиків та інтеграція результатів досліджень у шкільні чи університетські програми, створення методичних посібників. Зокрема, адаптація контенту – це процес трансформації наукових знань у формат, зрозумілий та корисний для конкретної аудиторії, з урахуванням її потреб, рівня підготовки та інформаційних звичок. Наприклад, для вчителів, психологів – практичні рекомендації, кейси, алгоритми дій; для студентів та освітяни – навчальні матеріали, інфографіка, відеоуроки, широка громадськість – прості аналогії, життєві приклади, історії. Переваги адаптованого контенту полягають у збільшенні охоплення аудиторії, підвищенні залученості та інтересу, забезпечення практичного застосування знань, побудова довіри до педагогічної науки. Ефективна адаптація контенту перетворює абстрактні наукові дані на інструменти для прийняття рішень, що є ключовим для реалізації практичного значення досліджень у освіті та психології.

Висновки: Популяризація є невід'ємною частиною наукової діяльності, що забезпечує трансфер знань із академічного середовища у суспільну практику. Використання систематизованих інструментів дає змогу подолати комунікаційний бар'єр між наукою та суспільством, забезпечити демократизацію знань, підвищення довіри до науки та практичному застосуванню дослідницьких результатів.

Використана література:

1. Brownell SE, Price JV, Steinman L. Science communication to the general public: why we need to teach undergraduate and graduate students this skill as part of their formal scientific training. J Undergrad Neurosci Educ. 2013;12(1):E6-E10.
2. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. Communicating Science Effectively: A Research Agenda. Washington, DC: The National Academies Press; 2017.

3. Baram-Tsabari A, Lewenstein BV. Science communication training: what are we trying to teach? *Int J Sci Educ, Part B*. 2017;7(3):285-300.
4. Mercer-Mapstone L, Kuchel L. Core Skills for Effective Science Communication: A Teaching Resource for Undergraduate Science Education. *Int J Sci Educ, Part B*. 2017;7(2):181-201.